

ALI NEOLIBERALIZEM ALI OBSTOJ, OBOJE NE GRE: PETA FAZA

O številkah v gradivu bi rekel samo to, da žal odsevajo mnenje, da je mogoče nadaljevati z dosedanjo neo-liberalno prakso, ki temelji na fikciji, da obstaja svobodni trg, in na oceni, da ima vlada zgolj finančne instrumente, kar je tudi fikcija. Tako se obstoj ob procesih, ki jih je v naravi okrog nas sprožila industrializacija in krepko, preko naravnih zmožnosti, pospešila ne-liberalna doktrina potrošniške družbe, ne da več zagotoviti. Ne gre zgolj za finančno-ekonomsko krizo, ampak za krizo preživetega koncepta, ki se – v jeziku Adama Smitha in francoske in podobnih revolucij – ne bi smel imenovati liberalni kapitalizem, saj ga zanika. So avtorji, ki ga imenujejo – z močnimi dokazi – fevdalni kapitalizem. Socializem doživete prakse ni bil nič boljši. Oba sta podpirala enostranskost namesto zadostne in potrebne celovitosti obnašanja.

Slovenija je pri tem nevpliven delček svetovnega gospodarstva, v katerem samo 500 podjetij obvladuje preko polovice celotnega svetovnega DBP. Torej se ne da obravnavati smiselno kot nekaj od sveta izoliranega, samostojna celota.

Izhajati kaže iz Porterjevega opozorila iz l. 1990, da se vrstijo 4 faze podlage za konkurenčno sposobnost:

1. naravni viri,
2. investicije,
3. inovacije,
4. izobilje – kot končni cilj, ki pa uniči ambicijo garati, da bi imeli. Sledi propad.

Ta je tu. Tudi med Slovenci zelo malo ljudi spada med tistih 85% človeštva, ki živijo z manj kot šest USD na dan (podatki iz 2004). To je vedno v zgodovini bila slepa ulica. Je tudi zdaj in tudi v Sloveniji. Na njo se navezuje kult in kultura lenarjenja namesto ustvarjanja iz užitka v prostem in delovnem času, od konjičkov do umetnin in znanosti.

Nujno je ustvariti 5. fazo. Z ukrepi iz dosedanje prakse to ne gre. Izdelujemo naslednji predlog za novo 5. fazo:

- a) Ne more se več ohraniti potrošniška družba, ker je narava več ne prenese in ljudje razvitejšega sveta več ne potrebujejo. Nujna je varčevalna družba, zato da bomo upoštevali, da narava brez ljudi zmora obstati, ljudje brez zdrave narave pa ne; ukrepi za varčevanje z energijo so delček takega truda.
- b) Skrajšanje delovnega časa, ki se je nehalo, potem ko se je v dobrem stoletju razpolovil, hkrati pa so tehnološko inovacije ukinile tri četrtine delovnih mest v proizvodnji in v pisarnah in velik del v storitvenih dejavnostih. Istočasno se mora okrepiti delovanje organizacij za ustvarjalne vsebine prostega časa, med katere spadajo tudi vrtički mestnih ljudi, pa seveda gasilci, športniki, pevski zbori, taborniki, tehnična kultura, manjšanje posledic odvisnosti od alkohola in drugih drog ipd.
- c) Družbena odgovornost ljudi in vseh njihovih organizacij, vključno s podjetji in državnimi organi, ne pomeni zgolj dobrodelnosti, ki je droben segment družbeno odgovornega delovanja. Pomeni poštenost namesto zlorabe vpliva v odnosih lastnikov in oblastnikov do drugih ljudi – sodelavcev, poslovnih in drugih partnerjev, širše družbe in naravnih pogojev za obstoj človeštva. Če poglobljeno pogledamo, vidimo, da družbeno odgovorno ravnanje stroške preprečuje, ne pa povzroča, vsaj ne na daljši rok. Poštenost do sodelavcev preprečuje stavke, navidezno in nekakovostno delo ter popraviljanje njegovih posledic ipd. Poštenost do poslovnih in drugih partnerjev preprečuje stroške nezanesljivosti, nadziranja, preverjanja, prekinjenih dobavnih verig ipd. in popraviljanje posledic vsega tega. Poštenost do širše družbe preprečuje terorizem, državljanske odpore in upore, vojne ipd. in popraviljanje posledic vsega tega.

V okviru poštenosti do širše družbe v obliki dobroteljnosti se pojavlja kritje stroškov za njo v obliki marketinškega uspeha ipd. Poštenost do naravnih pogojev za obstoj človeštva preprečuje stroške za zdravljenje, ekoremediacije in druge oblike popravljanja posledic. Družbena odgovornost torej podpira zadostno in potrebno celovitost namesto pravice do zlorabe in enostranskosti pod imenom svobodnega trga, ki ga ni in njegova fikcija – uradno imenovana 'omejena konkurenca' – koristi samo drobnemu delčku ljudi, zaradi česar je opravičena oznaka 'fevdalni namesto tržni kapitalizem', ko gre za sedanjo in dosedanjo prakso vsega sveta. NI čudno, da so neoliberalci ostro zavrnili družbeno odgovornost. Prav zaradi njih je sedanja kriza nastala – ne samo prišla na dan – v najbolj inovativnih državah, ki so se omejile na tehnološko inoviranje brez inoviranja navad v smeri k več celovitosti. Hkrati pa so vsej zgodovini bili najbolj celoviti najbolj uspešni.

- d) Življenjski cikel potreb je tudi dejstvo, ki ga upošteva samo marketing. Desetletja konkuriranja s popolno kakovostjo, ki je zunanji izraz inovacij, in desetletja staranja prebivalstva ter prehajanje v izobilje povzročajo, da starih potreb več ni in zato stara proizvodnja vse manj ustreza novim potrebam. Zeleno investiranje je del nove poti.
- e) Vlada je skrbnik vsega javnega sektorja. Le-ta je bistven kupec. Zato naj vlada inovira svoje delovanje z metodami paper-work simplification in ustvarjalnosti, da bo vzornik inoviranja. Hkrati naj v nabavnih pogojih za ves javni sektor in za vse od toaletnega papirja do dosežkov za Nobelovo nagrado določi, da mu smejo dobavljati samo najbolj inovativni in družbeno odgovorni, zato kakovostni. To se ne meri samo s ceno. Tako bodo dobavitelji javnega sektorja širili sodobno obnašanje tudi med svoje dobavitelje.
- f) Skupni imenovalec ni DBP ali bogastvo nekaj odstotkov ljudi, ampak well-being, torej prijetno življenje velike večine.

Itđ. Źal za podrobnosti v tej razpravi ni časa.